

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĐELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

DRUGA VAZMENA NEDJELJA

NAKON OSAM DANA
DOĐE ISUS

TRAVANJ

Ned. 16. **DRUGA VAZMENA NEDJELJA**
Josip B.L., Bernardica, Benedikt

Pon. 17. Šimun, Robert, Kateri Tekakwitha

Uto. 18. Euzebije, Tihomir

Sri. 19. Marta, Leon, Ema, Berta

Čet. 20. Marcijan, Teotim, Dina, Vilim

Pet. 21. Anzelmo, Román Adame Rosales

Sub. 22. Soster i Kajo, Vojmil, Leonida

Naslovnica:

Slika preuzeta s: <https://franjevцитrecoredci.hr>

mihael

12/2023.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela
MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XVII. (2023.), broj 11 (563);
Druga uskrсна nedjelja, 16. travnja 2023.

Kontakt:

vlč. Željko Rakošec, policijski kapelan,
tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana,
tel.: 22 715, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

MEDITACIJA

Naše iskustvo: Tomino iskustvo 3

SLUŽBA RIJEČI

DRUGA VAZMENA NEDJELJA

ČITANJA

Nakon osam dana dođe Isus 4

HOMILIJA

Od rana života do čuda vjere 8

KATEHEZA

Isus Krist je bio pokopan, sišao nad
pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih 10

Mali vjeronaučni leksikon 13

IZ ŽIVOTA CRKVE

Bazilika Svetoga Groba 14

MEDITACIJA

Svladavši strah od smrti,
mislimo na besmrtnost 18

SPOMENDAN

Bernardicu (Bernardette) Soubirous 19

NAŠI POKOJNI 20

Naše iskustvo: Tomino iskustvo

Po vjeri trebamo imati život - to nam današnje evanđelje hoće razjasniti. No, „odveć su mi moćne slike smrti.“

O učeniku „kojega je Isus ljubio“ Evanđelje o uskrsnom jutru izvješćuje: „Vidje i povjerova“. Možda se sjećate takvih ljudi, primjera ljudi koji mogu bezuvjetno vjerovati. Jača našu vjeru kada i sami doživimo takve zvjezdane trenutke, u kojima uskrsnuće, vjera u život, snažno i blistavo prodiru u nas.

No, nije li naša svakidašnjica često više obilježena Tominim iskustvom? Trebamo znakove, znamenja za našu vjeru. Trebamo Isusa da nam dođe ususret u našim sumnjama, da ispruži probodenu ruku i da nam zajamči da su rane Velikoga petka stvarno preobražene uskrsnim svjetlom. Trebamo Isusa koji prolazi kroz tjeskobe i zatvorenosti našega srca te nas otvara za svoj mir.

U trenucima naših sumnji trebamo pripovijesti kao što je ova. Trebamo likove s kojima se možemo poistovjetiti, kao što je ovaj simpatični apostol Toma, čija se vjera samo teško i polako odvaja i oslobađa od iskustava Velikoga petka, ali koji ipak u vjernosti ide Isusovim putem, - čija je nada možda malena, ali koji bi ipak htio biti otvoren za znakove života, koji ne prelazi olako preko Isusovih rana, nego bi ih htio baš dodirnuti, i čija ljubav na kraju, zahvaćena Uskrsnulim, može ispovjediti svoju vjeru: „Gospodin moj Bog moj!“

„Samo polako moje se srce uči tvome klicanju“ i naš put prema uskrсноj vjeri vodi normalno preko križa, preko sumnje, kroz tamu. No, upravo u toj plahoj Tominoj sumnji, koja traži i pita, Isus prepoznaje njegovo htijenje da vjeruje, i dolazi njemu i nama upomoć, pruža njemu i nama svoju ruku i izvodi nas iz tame i noći naše sumnje u uskrсно svjetlo, u kojem s Tomom možemo reći: „Gospodin moj i Bog moj!“

Prvo čitanje: Dj 2, 42-47

Svi koji prigrliše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko.

Čitanje Djela apostolskih

Braća bijahu postojana u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama.

Strahopoštovanje obuzimaše svaku dušu: apostoli su činili mnoga čudesa i znamenja. Svi koji prigrliše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao. Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. Gospodin je pak danomice zajednici pridruživao spašenike.

Riječ Gospodnja.

Odlomak iz Djela apostolskih sažetak je koji opisuje život prve Crkve, a kao temu ima zajedništvo dobara u prvoj kršćanskoj zajednici.

Započinje izjavom da je „mnoštvo“ onih koji su prigrlili vjeru bilo jednoga srca i jedne duše.

Takvo jedinstvo unutar zajednice ostat će trajna briga prvih misionara, a novozavjetni tekstovi trebali su poslužiti kao dokaz da je to jedinstvo potrebno i moguće. Slično opominje i Poslanica Filipljanima: „Samo se ponašajte dostojno evanđelja Kristova, pa... da mogu utvrditi kako ste postojani u jednom duhu i jednodušno se zajednički borite za evanđeosku vjeru“. Upravo bode u oči to ustrajavanje na izrazima poput „jednome“, „jednodušno“, „zajednički“. Jedinstvo mora odlikovati kršćansku zajednicu i to je u skladu s naukom evanđelja. Pisac Djela apostolskih još je konkretniji te od kršćana zahtijeva odricanje od vlastitih materijalnih dobara u korist zajednice, do te mjere da više „nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao“. Zajedništvo dobara u tijesnoj je vezi s ispravnim naukom o kojem apostoli „velikom silom“ daju svjedočanstvo. Ta se njihova „sila“ očituje u čudesnim znakovima. Sadržaj je svjedočanstva „uskrснуće Gospodina Isusa“. Apostoli su stoga samo svjedočili da je Mesija došao, da je mučen, umro i uskrsnuo. Budući da je njihov navještaj praćen ozdravljenjima i sličnim čudesima, imali su i naklonost naroda. Pisac se tada ponovno vraća svojoj temi kako bi pojasnio da, unatoč odricanju svojih dobara, nitko nije oskudijevao jer se sve stavljalo pred apostole, a oni su dijelili „svakomu koliko je trebao“. U temelju toga zajedništva unutar zajednice stoji i propis Ponovljenoga zakona prema kojem ne smije biti siromaha u narodu. Taj se propis odnosio na jubilejsku godinu, godinu oproštenja, pa se i tim sažetkom pisac Lukina evanđelja i Djela apostolskih vraća na svoju temu „godine milosti Gospodnje“ s početka Isusova javnoga djelovanja.

Otpjevni psalam: Ps 118,2-4.13-15.22-24

Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova!

Neka rekne dom Izraelov:

„Vječna je ljubav njegova!“

Neka rekne dom Aronov:

„Vječna je ljubav njegova!“

Svi koji se Gospodina boje neka reknu:

„Vječna je ljubav njegova!“

Gurahu me, gurahu da me obore,
ali mi Gospodin pomože.

Gospodin je moja snaga i pjesma,
on mi je spasitelj.

Čuj! Radost i spasenje
odzvanja šatorima pravednika:
Gospodnja se proslavi desnica!

Kamen koji odbaciše graditelji
postade kamen zaglavni.

Gospodnje je to djelo:
kakvo čudo u očima našim!

Ovo je dan što ga učini Gospodin:
kličimo i radujmo se njemu!

Psalam je isti onaj koji se pjevao u uskrsnoj noći i na dan Uskrsa. Dok riječi psalma govore o milosnom djelu koje je Gospodin učinio za izraelsku zajednicu obnovivši ih nakon iskušenja i ponovne obnove Hrama, na usnama kršćanske zajednicu u riječima ovog psalma pronalazimo potpuno novo značenje. U svjetlu Uskrsa potrebno je otkriti još više iskrenosti i istinitosti kršćanskih zajednica koje u Uskrsu prepoznaju kako je „vječna ljubav Gospodinova“.

Poziv na pohvalu Božjoj ljubavi u ovom psalmu upućen je trima skupinama. Prva je dom Izraelov koja se ovdje odnosi na narod isključivši svećenike. Druga su skupina stoga svećenici, Sinovi Aronovi, što upućuje na hramsko bogoslužje kao prirodni ambijent pjevanja psalma. A treća su skupina svi koji se boje Gospodina što se u biblijskom načinu izražavanja odnosi na prozelite, to jest nežidove koji vjeruju u jednoga Boga i njegovu objavu izabranom narodu.

Drugo čitanje: 1Pt 1, 3-9

Uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih iznova nas rodi za životnu nadu.

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista koji nas po velikom milosrđu svojem uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodi za životnu nadu, za baštinu neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu, pohranjenu na nebesima za vas, vas koje snaga Božja po vjeri čuva za spasenje, spremno da se objavi u posljednje vrijeme.

Zbog toga se radujte, makar se sada možda trebalo malo i žalostiti zbog različitih kušnja: da prokušanost vaše vjere - dragocjenija od propadljivog zlata, koje se ipak u vatri kuša - stekne hvalu, slavu i čast o objavljenju Isusa Krista. Njega vi ljubite iako ga ne vidjeste; u njega, iako ga još ne gledate, vjerujete te klikćete od radosti neizrecive i proslavljene što postigoste svrhu svoje vjere: spasenje duša.

Riječ Gospodnja

Odlomak iz Prve Ivanove poslanice govori o kršćanskoj ljubavi koju utemeljuje u vjeri u Krista, jer: „Tko god vjeruje: ‘Isus je Krist’, od Boga je rođen. I tko god ljubi roditelja, ljubi i rođenoga.“ Na taj su način vjera i kršćanska ljubav nerazdvojno povezane. Jedna od najvažnijih tema mistike ivanovskoga kruga jest zajedništvo s Bogom koje dovodi do međusobnoga zajedništva njegovih vjernika. Stoga već na početku ta Poslanica kaže: „Što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s Ocem i sa Sinom njegovim Isusom Kristom.“ Ljubiti Boga, biti s njime u zajedništvu, znači vršiti njegove zapovijedi, koje „nisu teške“. Vršanjem zapovijedi pobjeđuje se svijet. Ovdje riječ „svijet“ (grč. kosmos) označava zlo u svijetu, koje pobjeđuju oni koji su od Boga rođeni. Pobjeđuju ga vjerom, i to vjerom da je „Isus Krist“ i da je „Sin Božji“. Taj Isus Krist došao je u „vodi i krvi“, čime se upućuje na njegovu smrt na križu, ali i na krštenje na koje podsjeća Duh. Upravo je prisutnost Duha Božjega znak Isusova mesijanskoga dostojanstva, jer prema Izaiji Duh Božji trebao je počivati na Mesiji, a Mesija će ga predavati svijetu. Isus Krist (=Mesija), predaje duh u trenutku svoje smrti i ponovno kad se kao Uskrsli ukazuje učenicima. Taj Duh rađa vjerom i ljubavlju, prema Bogu, prema njegovu Sinu i prema svima koji su njegovi.

Evandjelje: Iv 20, 19-31

Nakon osam dana dođe Isus.

Čitanje svetoga Evandjelja po Ivanu

Kad bi uvečer onoga istog dana, prvog u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i reče im: „Mir vama!“ To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovno reče: „Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.“ To rekavši, dahne u njih i kaže im: „Primate Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.“

Ali Toma zvani Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici: „Vidjeli smo Gospodina!“ On im odvrati: „Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.“

I nakon osam dana bijahu njegovi učenici opet unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stade u sredinu i reče: „Mir vama!“ Zatim će Tomi: „Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran.“ Odgovori mu Toma: „Gospodin moj i Bog moj!“ Reče mu Isus: „Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!“

Isus je pred svojim učenicima učinio i mnoga druga znamenja koja nisu zapisana u ovoj knjizi. A ova su zapisana da vjerujete: Isus je Krist, Sin Božji, i da vjerujući imate život u imenu njegovu.

Riječ Gospodnja

Evandjelje opisuje dva ukazanja: kod prvog Toma nije bio prisutan, dok je kod drugog on jedna od središnjih figura. Oba ukazanja imaju nekoliko sličnih detalja: oba se događaju prvog dana u tjednu; oba puta su vrata zaključana; oba puta Isus upućuje pozdrav mira; oba puta im skreće pozornost na svoje rane. I svi ti detalji imaju teološko značenje. Uskrsnuće se dogodilo prvog dana u tjednu. Ulazak kroz zatvorena vrata pokazuje uskrsnu narav Isusova tijela, koje ne podliježe materijalnim zaprekama. Pozdrav mira, uz uobičajeno značenje, jest i molitva za eshatološki blagoslov. Skretanje pozornosti na svoje rane dokaz je da se radi o raspetom Isusu koji je sada uskrsnuo. Evandjelje postavlja pitanje: kako je moguće vjerovati u uskrslog Isusa ne vidjevši njegovo poslijeuskrсно bivstvovanje. Odgovor koji donosi taj prizor je znakovit: čak ako netko i vidi uskrslog Isusa, to nije jamstvo vjere, kao što je u početku bio slučaj s Tomom. U Tominu slučaju vjera dolazi nakon što je čuo Isusove riječi - riječi koje su njemu osobno bile upućene. I čini se da je to slučaj s mnogima. Tek kad čovjek osobno, u svojoj nutrini čuje glas, upućen njemu osobno, tek tada dolazi do vjere. Toma je bio sretnik jer mu je riječi uputio sam Isus Krist. Ljudi današnjeg vremena se moraju zadovoljiti činjenicom da im riječ Božja dolazi preko apostolskih nasljednika.

Darko Tomašević, Glas Koncila 13 (1762) /08.

Od rana života do čuda vjere

„Mora li se baš uvijek sve točno znati?“ Tako je upitao čitatelj u svom pismu u dnevnim novinama, kada se tjednima razvlačio skandal zbog korupcije u selu u koji su bili upleteni općinsko vijeće, gradonačelnik i uglednici. Da, pitanje o istini može iznijeti na vidjelo neočekivane rezultate, a svi se ne dočekuju pljeskom. Ako netko ukazuje na bolne točke i dira tuđe rane, mora računati s vikanjem od bola i drugim sličnim reakcijama. Fraza: „Staviti prst na ranu“ znači ukazati na bolnu točku, pogledati točno, provjeriti, ne ostati pri onom rekla-kazala. Takav čovjek lako dođe na glas da je zanovijetalo, da nalazi veselje u tome da otkriva tuđe pogreške. Pa ipak neosporne su i ljekovite i spasonosne posljedice, ako ljudi kritički preispituju i ako se ne mire tek s prvim površnim odgovorom i ako ukazuju na pogreške. Je li s Tomom u današnjem evanđelju tako?

Toma - prototip kršćanina

Moram priznati da mi je taj Toma simpatičan. On ispituje, provjerava i onda ga zovu „Sumnjivac“ ili „Nevjerni Toma“. On stavlja prst na rane, a s njime i ja mogu osluhnuti vlastita pitanja i sumnje u vlastitom životu i vjeri. I danas naime vrijedi ono što se može vidjeti, dokazati, proračunati. Nitko ne želi da mu se predbaci da je lakovjeran. Ne želim slijepo vjerovati, želim osjetiti zašto mogu vjerovati. Želio bih moći dati odgovor zašto vjerujem, pred samim sobom i pred drugima. Ako već nemam nekih čvrstih dokaza za svoju vjeru, onda mi treba barem jasno pokazati da se ona čini utemeljenom. Stoga mogu dobro razumjeti Tomu, koji je htio nešto shvatiti, dapače htio bi shvatiti Isusa, da bi mogao vjerovati. Nevjerni Toma je isto tako vjeran i nevjeran kao i ostali apostoli, pomislimo li samo na njihovu reakciju kada su im žene pripovijedale o praznom grobu. Budući da je Toma tako tipičan, stoga je i pripovijest o njemu popularna, tipična za vjeru prve zajednice kršćana. Pripovijest o Tomi je zreli plod iskustva vjere prvih naraštaja. Toma je danas tipičan za mnoge koji se pitaju i sumnjaju, za skeptike i tjeskobne ljude, koji tek prolazeći kroz svoje sumnje u zajednici pronalaze vjeru u uskrsnuće.

<https://www.glas-koncila.hr/>

Toma nije smutljivac u zajednici, nego jedan od njezinih glasnogovornika

Isplati se pogledati druge učenike: Kako se oni ponašaju? Ne zabranjuju mu da govori! Ne stavljaju mu pištolj na prsa govoreći: „Ti moraš vjerovati!“ Prihvaćaju ga u svoju sredinu i imaju strpljenja s njime. I u njihovoj sredini Toma dolazi do vjere u Isusa. Usred drugih koji vjeruju Tomi postaje jasno da ne može zadobiti stopostotnu sigurnost o Isusu, da se Isus ne da obuhvatiti strogim dokazima. Može ga opipati samo ruka koja ga ljubi. Samo srce tu može spoznati i shvatiti: „Gospodin moj i Bog moj!“ Onaj koji sumnja, koji je nesiguran, u zajednici nalazi vjeru u uskrsnuloga Gospodina. „Pogledaj... stavi svoju ruku u moj bok!“ Uskrsnuli se daje prepoznati na temelju biljega od svojih rana. Rane su kao žarišta njegova života, one su znakovi njegova predanja do kraja. Po njima i Toma prepoznaje Uskrsnuloga i dolazi do vjere: „Gospodin moj i Bog moj!“ Nastao je osobni odnos, jer Isus se ne da objektivno doživjeti, nego samo u osobnom susretu, u tome da ga se dotakne i da ga se ljubi. Isusove rane su mjesto na kojem se događa čudo vjere. Istodobno su kao neki nagovještaj za nas da će i naše vlastite ozljede i rane koje trpimo, jednom biti preobražene. One neće nestati, ali će zadobiti nov sjaj, jer će upravo po njima Bog izvršiti svoje djelo ljubavi i spasenja.

Toma dolazi do vjere da onaj Raspeti živi, da je onaj koga su uklonili tu, da je pobijeđeni Pobjednik. Ima li spoznaje koja bi mogla podariti više radosti i pouzdanja?

Što bih želio naučiti od Tome?

Učim od njega da svoja pitanja i sumnje ne potiskujem. Svoje vjerske poteškoće u zajednici uvjerenih kršćana ne moram skrivati iza brda. Smijem otvoreno izreći svoja pitanja. Osim toga učim od njega da se sa svojim vjerskim sumnjama ne smijem sakriti ili izolirati, nego upravo kao Toma moram tražiti kontakt sa zajednicom. Ali i od drugih učenika mogu učiti.

Što bi se dogodilo da Tomu s njegovim sumnjama nisu prihvatili? Da su ga ušutkali? Da su mu okrenuli leđa?

Učim od njih da je potrebna Crkva koja upravo one koji traže, koji sumnjaju, neugodne, ne ostavlja da stoje pred vratima. Naprotiv, trebamo Crkvu koja će tim ljudima reći: „Prihvaćamo vas u našu sredinu, slušamo vaša pitanja, razmjenjujemo s vama naše misli o vjeri dok se možda ne dogodi čudo vjere.“ Dok jedni druge ohrabrujemo, gledamo Krista očima vjere i napipat ćemo ga rukom koja ga ljubi. Želim si ljude, želim si zajednice, koje nam pomažu vjerovati u njega, iako ga ne možemo vidjeti. Želim Crkvu, u kojoj ćemo jedni drugima otvarati oči, tankočutni za tajnu Boga u tom Isusu i u životu svakoga od nas.

Isus Krist je bio pokopan, sišao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih

Iz Katekizma Katoličke crkve

Isus Krist je bio pokopan

„Po milosti Božjoj, na korist svakog čovjeka, on je okusio smrt za sve“ (Heb 2, 9). U svome naumu spasenja Bog je odredio da njegov Sin ne samo „umre za naše grijehe“ (1 Kor 15,3) nego i da „okusio smrt“, to jest upozna stanje smrti, stanje odijeljenosti svoje duše od tijela, od časa kad je izdahnuo na križu do časa kad je uskrsnuo. To stanje mrtvoga Krista otajstvo je groba i silaska nad pakao. To je otajstvo Velike subote, kad Krist položen u grob⁵¹³ očituje veliki subotnji Božji počinak nakon što je dovršeno spasenje ljudi i time uspostavljen mir u cijelom svemiru.

Krist sa svojim tijelom u grobu

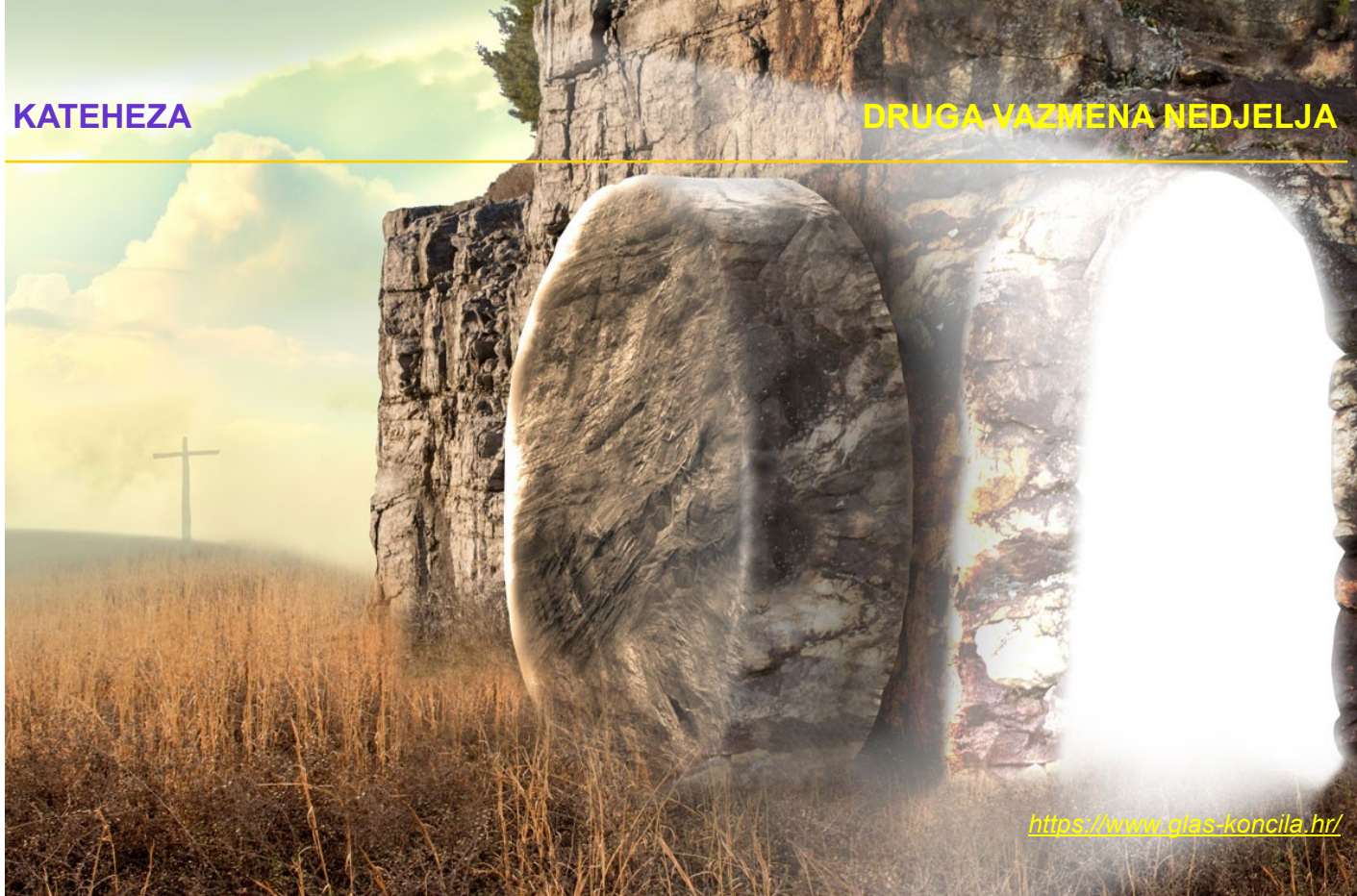
Kristov je boravak u grobu stvarna veza između Kristova trpećeg stanja prije uskrsnuća i sadašnjeg slavnog stanja kao Uskrsloga. Ista osoba „Živoga“ može reći: „Mrtav bijah, a evo živim u vijeke vjekova“ (Otk 1, 18).

„Otajstvo Božje rasporedbe s obzirom na [Sinovljevu] smrt i uskrsnuće od mrtvih jest u ovome da je smrću duša zaista bila

odijeljena od tijela i da [Sin] nije spriječio ono što nužno proizlazi iz naravi, nego ih je iznova, čitav, priveo k sebi po uskrsnuću tako da im on bude točkom susreta jednog i drugog, naime smrti i života: da onaj koji je u sebi doista podigao narav razdijeljenu po smrti, konačno ipak sâm bude počelom sjedinjenja onih [dijelova] koji su bili razdijeljeni.“

Budući da je „Začetnik života“, kojega su usmrtili, zaista istovjetan sa Živim koji je „uskrsnuo“, nužno je božanska osoba Sina Božjega nastavila držati svoju dušu i svoje tijelo koji su bili rastavljeni smrću:

„Premda je Krist kao čovjek podnio smrt te je njegova sveta duša bila otrgnuta od njegova tijela, ipak njegovo boštvo nije bilo ni na koji način odvojeno ni od jednog ni od drugog, to jest ni od tijela ni od duše: niti je stoga jedna osoba [Riječi] bila razdijeljena u dvije. Budući da su dakle i tijelo i duša istodobno od početka postojali u osobi Riječi, i premda su u smrti bili odijeljeni jedno od drugoga, ipak je svako od njih uvijek imalo jednu osobu Riječi po kojoj je postojalo.“

<https://www.glas-koncila.hr/>

„Nećeš dopustiti da pravednik tvoj truleži ugleda“

Kristova smrt bila je prava smrt ukoliko je dovršila njegov ljudski zemaljski život. Ali zbog sjedinjenosti koju je osoba Sina sačuvala sa svojim tijelom ono nije postalo mrtvo truplo kao druga, „jer ne bijaše moguće da smrt njime ovlada“ (Dj 2, 24) i zato je „Božja snaga očuvala tijelo Kristovo od truleži“. O Kristu se ujedno moglo reći: „Iz zemlje živih ukloniše njega“ (Iz 53, 8), i: „Tijelo mi spokojno počiva jer mi nećeš ostaviti dušu u Podzemlju ni dati da Pravednik tvoj truleži ugleda“ (Dj 2, 26-27). Isusovo uskrsnuće „treći dan“ (1 Kor 15, 4; Lk 24, 46) bilo je znak toga, jer se držalo da se truljenje očituje počevši od četvrtoga dana.

„Suukopani s Kristom“

Krštenje, kojemu je izvorni i puni znak uranjanje, djelotvorno označuje silazak u grob kršćanina koji umire grijehu s Kristom da bi imao novi život: „Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt, da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života“ (Rim 6, 4).

„Isus Krist sišao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih“

Isus je sišao u donje krajeve zemlje: „Koji siđe isti je onaj koji i uzađe“ (Ef 4, 9-10). Apostolsko vjerovanje u jednom te istom članku ispovijeda silazak Kristov nad pakao i njegovo Uskrsnuće od mrtvih treći dan, jer je on svojim Vazmom učinio da iz dna smrti provre život:

„Krist, Sin tvoj
koji, uskrsnuv od mrtvih,
razlijeva na ljudski rod vedru svjetlost
i živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen“.
(Vazmeno bdjenje, Pohvala vazmenoj svijeći)

Krist je sišao nad pakao

Česte tvrdnje Novog zavjeta po kojima je Isus „uskrsnuo od mrtvih“ (1 Kor 15, 20) pretpostavljaju da je on, prije uskrsnuća, bio u boravištu mrtvih. To je prvotni smisao što ga je apostolsko propovijedanje dalo Isusovu boravku među mrtvima: Isus je kao svi ljudi upoznao smrt i stigao je k njima svojom dušom u boravište mrtvih. Ali on je onamo sišao kao Spasitelj, proglašujući Radosnu vijest duhovima koji su ondje bili zatvoreni.

Boravište mrtvih, u koje je umrli Krist sišao, Sveto pismo zove podzemljem, Šeolom ili Hadom, jer su oni koji se ondje nalaze lišeni gledanja Boga. To je zaista, u očekivanju Otkupitelja, stanje svih mrtvih, zlih ili pravednih, što ne znači da im je sudbina istovjetna, kako to Isus pokazuje u prispodobu o siromašnom Lazaru primljenom u „krilo Abrahamovo“. „Upravo te svete duše, koje su čekale svog Osloboditelja u Abrahamovu krilu, Isus je oslobodio kad je sišao k mrtvima“. Isus nije sišao nad pakao da oslobodi proklete ni da razori pakao prokletstva, nego da oslobodi pravedne koji su mu prethodili.

Zato je i mrtvima naviještano evanđelje...“ (1 Pt 4, 6). Silazak nad pakao jest puno dovršenje evanđeoskog navještaja spasenja. To je posljednja faza Isusova mesijanskog poslanja, faza sažeta u vremenu, ali neizmjerana u svom stvarnom značenju: da se, naime, otkupiteljsko djelo proteže na sve ljude svih vremena i svih mjesta jer su svi koji spašeni postali dionici Otkupljenja.

Krist je dakle sišao u dubinu smrti, da bi „mrtvi čuli glas Sina Božjega i da bi oni koji su ga čuli živjeli“ (Iv 5, 25). Isus, „Začetnik života“, „smrću obeskrjepi onoga koji ima moć smrti, to jest đavla, pa oslobodi one koji - od straha pred smrću - kroz sav život bijahu podložni ropstvu“ (Heb 2, 14-15). Uskrsli Krist sada drži „ključeve smrti i Podzemlja“ (Otk 1, 18), i „na ime Isusovo“ prigiba se „svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika“ (Fil 2, 10).

„Velika tišina sad vlada na zemlji, velika tišina i velika samoća. Velika tišina jer Kralj spava. Zemlja je uzdrhtala i smirila se jer je Bog u tijelu zaspao i otišao probuditi one koji su spavali vjekovima. [...]. Ide tražiti Adama, našega praoca, izgubljenju ovcu. Želi sići da pohodi sve koji sjede u tmuni i u

sjeni smrti. Ide od njihove boli osloboditi Adama u okovima i Evu, zarobljenu s njime, on, istodobno njihov Bog i njihov Sin... Ja sam Bog tvoj, i zbog tebe postah tvojim Sinom. [...] Ustani, ti što spavaš, jer te nisam stvorio da budeš ovdje okovan u boravištu mrtvih. Ustaj od mrtvih, ja sam Život mrtvih.“

(Iz Drevne homilije na Veliku i svetu subotu

Katekizam Katoličke crkve, HBK, Zagreb 2016. 624-635

Mali vjeronaučni leksikon

Monaštvo

Monaštvo, (prema monah), u kršćanstvu, oblik redovništva koji slijedi strogu askezu, kontemplaciju, duhovnost i odvojenost od svijeta. U zapadnom kršćanstvu monaštvo obuhvaća samo monaške redove (benediktinci, kamaldoljani, valambrozanci, silvestrini, olivetani, cisterciti, trapisti i kartuzijanci; ženski kontemplativi i redovi). U istočnome kršćanstvu postoji samo monaški tip redovničkoga života, koji je poprimio vlastite osobine u pojedinim istočnim crkvama (pustinjsko monaštvo, kapadocijsko monaštvo, atosko monaštvo).

Kršćansko monaštvo nastalo je u IV. st. na Istoku - u Egiptu, Siriji i Palestini, gdje su se u pustinju i samoću gorskih špilja povlačili anakoreti i eremiti, koji su godinama provodili život u postu, bdjenju, molitvama i dr. prakticirajući često ekstremne oblike askeze. Neobičnošću svojega života oni su stekli poseban ugled kod vjernika kao vidovnjaci i čudotvorci. Oko kolibe ili špilje istaknutijega pustinjaka okupljali su se i drugi pustinjaci, te birali zajedničkoga poglavara (hegumena, opata); tako su nastale prve monaške zajednice - lavre (grč. λαύρη, lat. vicus). One su bile prijelaz iz anakoretskog u cenobitsko ili kinovijsko monaštvo (grč. κοινὸς βίος; zajednički život). U najstarije doba monaštvo je bilo povezano samo dobrovoljnom disciplinom prema duhovnome vođi.

Prva pravila zajedničkoga života napisao je u IV. st. Pahomije u Egiptu. Bazilije Veliki dopunio je ta pravila oko 362., a njegova sestra Makrina provodila ih je među monahinjama. Bazilijeva pravila ostala su osnovom monaštva na Istoku; na njihovu temelju nastajali su u znamenitijim manastirima ustavi, tipici. Studijski tipik, koji je prihvatio Teodozije Pečerski u XI. st., prešao je u sve ruske manastire; on je osnova i ustava sv. Save za manastir Hilandar i sve potonje srpske manastire.

Arapska osvajanja u VII. i VIII. st. zadala su težak udarac istočnome monaštvu, osobito u sjevernoj Africi. Istodobno se monaštvo podizalo u središnjim područjima Bizantskoga Carstva, osobito na Svetoj gori. U doba ikonoklastičkih borbi monaštvo je proživljavalo krizu, ali je potkraj IX. i u X. st. ponovno doživjelo procvat i dobilo značajnu ulogu u vjerskom, kulturnom, političkom i ekonomskom životu Bizantskoga Carstva. U IX. st. značajna je i misionarska djelatnost istočnoga monaštva među Slavenima na Balkanu, u srednjoj i istočnoj Europi.

U srednjem vijeku monasi su velikim dijelom bili svećenici („crni kler“); strogošću života i odvojenosti od svijeta razlikovali su se od svjetovnih (mirskih) svećenika („bijeli kler“); ta je razlika u Istočnoj crkvi još veća nego u Zapadnoj, jer su samo monasi vezani na celibat.

U XIX. i XX. st. monaštvo se brojčano smanjuje („kriza monaštva“).

Tradicije istočnoga monaštva čuvaju osim pravoslavnih i druge istočne kršćanske crkve: Armenska, Jakobitska, Etiopska, Maronitska, Koptska, Grkokatolička, Melkitska.

Bazilika Svetoga groba naziv je za kršćansku crkvu u Jeruzalemu u kojoj se štuje Kalvarija i Isusov grob. Kršćani je štuju kao neprikosnovenu svetinju.

Nalazi se u Jeruzalemskom starom gradu, na mjestu gdje se nalazila Golgota, brdo Kristove Muke (Pasiје). To je mjesto u 1. stoljeću bio napušteni kamenolom izvan jeruzalemskih zidina, a oko njega bilo je smješteno groblje čiji su ostaci i danas vidljivi. Nakon 135. Rimljani na tom mjestu grade kompleks hramova.

Bizantsko i arapsko razdoblje

Kršćanski pisac Origen (3. stoljeće) govori o židovskoj predaji po kojoj se Adamov grob nalazio na mjestu Isusova razapinjanja, to jest na Kalvariji. Biskup Cezareje, Euzebijе, prije 327., navodi da se mjesto "Lubanje (tj. Golgote ili Kalvarije), gdje je Krist razapet, još i danas pokazuje u Aeliji (lat. Aelia Capitolina bilo je rimsko ime

Jeruzalema nakon 135.), sjeverno od brda Cion", unatoč tome što je ondje hram božice Afrodite.

Prema istom Euzebiju, upravo su ta kršćanska sjećanja omogućila rušenje hramova i izgradnju kršćanskoga svetišta. Naime, rimski car, prema rimskom pravu nije smio zapovijediti rušenje nekog hrama, osim u slučaju dokaza da je ondje prethodno postojalo neko drugo svetište. Rimski car Konstantin I. Veliki daje izgraditi ovu baziliku, a radovi traju od 327. do 335. godine.

Tada je izgrađena velika kružna zgrada, vjerojatno s kupolom, u obliku mauzoleja oko Isusova groba, a sam je grob obložen mramorom. Ova je građevina nazvana Anastasis (grč. Ἀνάστασις = "Uskrsnuće"). Zapadno od nje nalazilo se otvoreno dvorište - trijem - unutar kojega se izdizala stijena Kalvarije. Još zapadnije podignuta je bazilika - crkva (grč. μαρτύριον) u kojoj se služila liturgija. Pri njezinoj je izgradnji odstupljeno od običaja da prezbiterij bude okrenut prema istoku, jer su arhitekti htjeli naznačiti važnost samoga groba, pa je crkva orijentirana prema zapadu, odnosno prema Isusovu grobu.

Ovo je jedna od projekcija National Geographica o mogućem izgledu Kalvarije u vrijeme Isusova razapinjanja i smrti. Tu je, dakle, zajedno s drugima, razapet Isus. Nedaleko je, kako je označeno, bila grobnica u koju je položio njegovo mrtvo tijelo. Riječ je o napuštenom kamenolomu koji se polako pretvarao u groblje. Gradska vrata (desni kut slike) koja su vodila do Kalvarije zvala su se „Vrata osude“. Arheološki ostaci tih vrata danas se nalaze u unutrašnjosti ruske crkve „Aleksandar Nevski“, sagrađene na tom mjestu u 19. st. (izvor: nationalgeographic.com i <https://hrvatskiglasnik.ba>)

Od te trodjelne crkve danas je vidljiv samo okrugli dio, Anastasis, premda više puta obnavljan, te još pokoji zid i temelji. Crkvu su 614. razorili Perzijanci, a nakon obnove, ponovno i kalif Hakem 1009. godine.

Križarsko razdoblje

Nakon dolaska križara u Jeruzalem 1099. godine, počinju radovi na obnovi crkve, a završavaju 1141. Iz toga doba potječe južni ulaz s dvama porticima, od kojih je i danas jedan glavni ulaz u crkvu, središnji dio današnje crkve s malom kupolom i deambulatorijem (kružni prolaz iza oltarnog prostora), te dvije kapele u kripti.

U to doba za crkvu se brinu redovnici augustinci, čiji se samostan nalazio uz samu baziliku, a imao je izravan prolaz do nje s vratima u deambulatoriju.

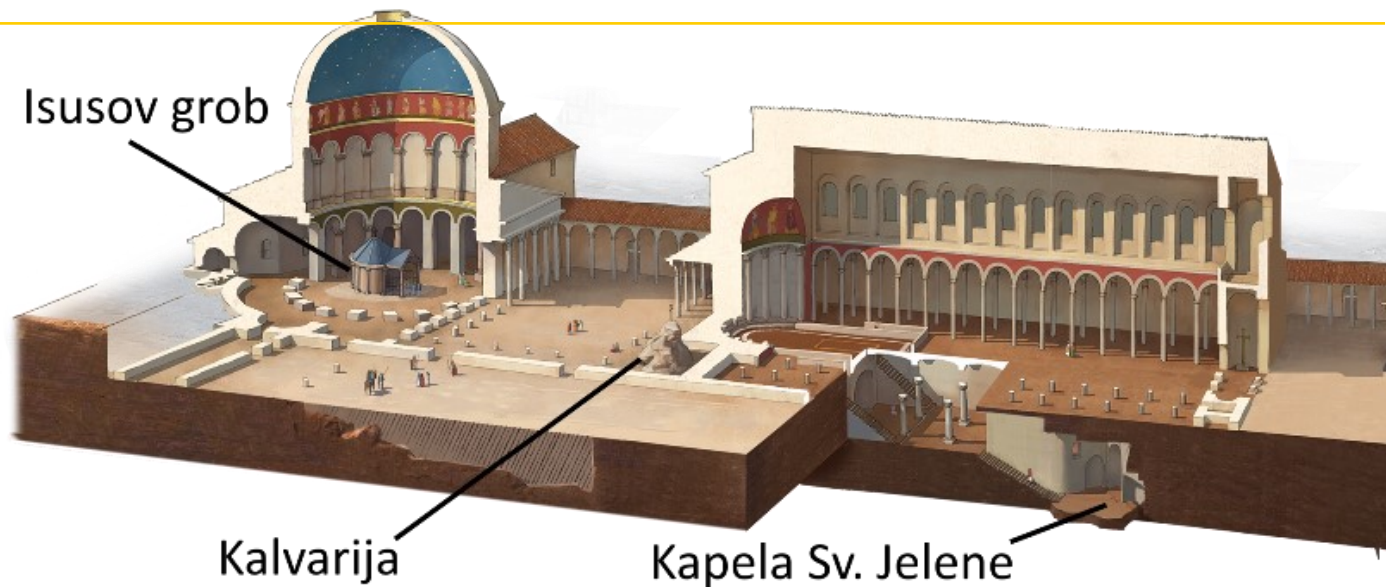
Crkva, kako su je nadogradili križari u biti je bila onakva kakva je i danas. Vrijeme od Saladinova osvajanja i čitava vlast Ajubida i Mameluka nije donijela arhitektonskih promjena.

Razdoblje turske vlasti i "Status quo"

Godine 1517. Jeruzalem osvajaju Turci, a u bazilici svetog groba zatiču složenu situaciju. Kroz povijest u njoj su određeno vlasništvo i prava stekli grčki pravoslavci Jeruzalemske patrijašije, Franjevačka Kustodija Svete zemlje u ime Katoličke crkve, Armenska istočna pravoslavna Crkva, te ostale manje zajednice (Kopti, Etiopljani, Sirijci).

Već u vrijeme Mameluka, a još više u doba Osmanskog carstva, vladari su nastojali izvući korist od zanimanja različitih Crkava za ovo svetište, pa su određena prava i vlasništva naplaćivali. Tako je dolazilo i do čestih sukoba unutar same bazilike.

Na koncu je turski sultan u dva navrata priznao tzv. "Status quo" (1757. i 1852.). Riječ je o nizu mahom nepisanih pravila koja vladaju unutar bazilike Svetoga groba, a određuju vlasništvo i prava pojedinih Crkava. Prema tome pravilniku, vlasnici crkve su skupa grčki pravoslavni

Crkva Svetog Groba ili Crkva Uskrsnuća nsagrađena u vrijeme cara Konstantina. Nakon što se čišćenjem rimskog nasipa došlo do gotovo izvornog mjesta kakvo je bilo tri stoljeća ranije, prostor je preoblikovan za potrebe i smještaj ogromne bazilike i svetišta. U presjeku se vide tri dijela: 1. lijevo je velika kupola nad malom kapelicom unutar koje je Isusov grob; očišćen je dakle sav materijal da bi se stvorio prostor za veličanstvenu kupolu (po uzoru na nju kasnije je sagrađena danas najpoznatija građevina u Jeruzalemu: muslimansko svetište Kupola nad stijenom); Isusov grob je izoliran od stijene, iznad njega je bilo središte te velike kupole; 2. Kalvarijska stijena je isklesana i ostavljen je samo jedan njezin dio na koji je postavljen križ; Kalvarija je bila na otvorenom, između kupole nad Isusovim grobom i petobrodne bazilike (Martirij); 3. Bazilika Martirij (Svjedočanstvo, jer je bila posvećena svjedocima vjere, onima koji su dali život zbog vjere u Isusa i njegovo uskrsnuće) bila je bazilika s pet brodova posvećena kršćanskim mučenicima (dimenzije su bile 50mx40m). Cijelo zdanje bilo je dugo 130 m, a široko 60 m. (izvor: nationalgeographic.com i <https://hrvatskiglasnik.ba>)

Jeruzalemska patrijaršija, Franjevačka Kustodija Svete zemlje u ime Katoličke Crkve, te Jeruzalemska patrijaršija Armenske istočne pravoslavne Crkve. Usto, određena prava pripadaju i manjim Crkvama. Osim Osmanskog carstva, jamci "Statusa quo" postale su i velike europske sile, posebice Rusija, Francuska, Španjolska, te tadašnje talijanske države, što je kasnije preuzela Italija. "Status quo" koji je, osim odredbi za baziliku Svetoga groba, sadržavao i one koje se tiču drugih svetišta Svete zemlje, postao je dijelom dogovora Bečkog (1814. – 1815.) i osobito Berlinskog kongresa (1878. godine).

Nakon Prvog svjetskog rata

Za vrijeme Britanskog mandata u Palestini, "Status quo" je ostao na snazi,

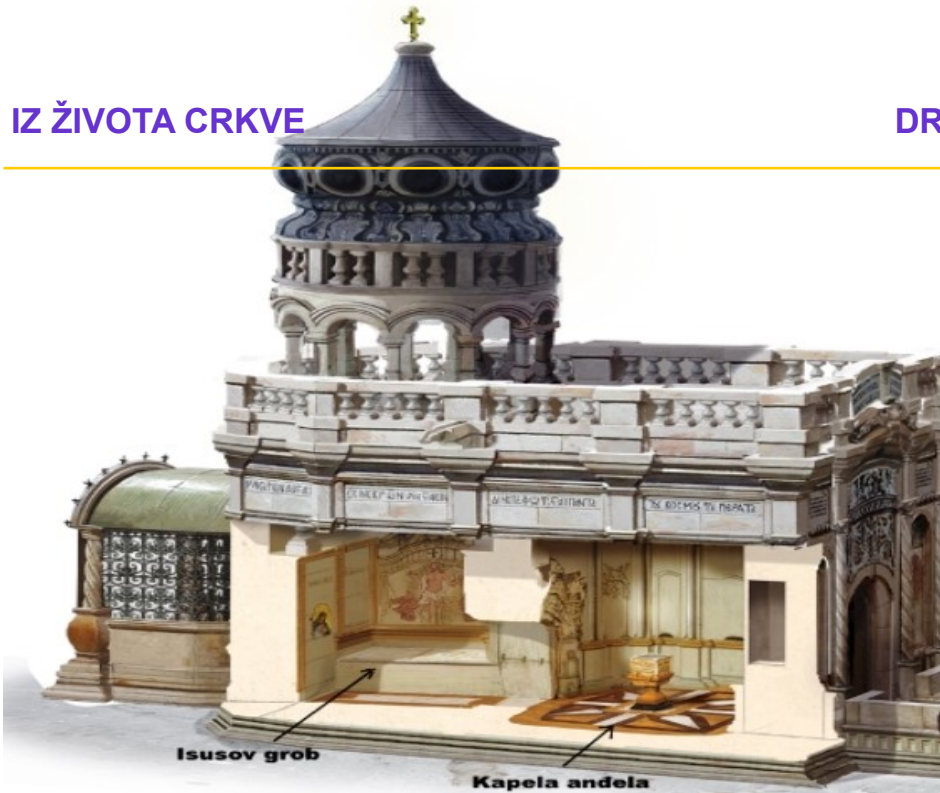
kao i u Jordanskom Kraljevstvu (1948. – 1967.) i Izraelu (od 1967.).

1927. Jeruzalem je pogodio razoran potres koji je građevini nanio velika oštećenja. Obnova, započeta 1960. godine, pružila je mogućnost još boljega upoznavanja njezine povijesti te topografije ovog mjesta u 1. stoljeću, to jest u vrijeme Isusa Krista.

Rimokatolički patrijarh Jeruzalema, Michael Sabbah, služi misu pred kapelom Isusova groba na Veliki četvrtak 2006.)

Današnje stanje

Bazilika Svetog groba i danas je vođena prema pravilima "Statusa quo" i, premda povremeno dolazi do nesporazuma među različitim kršćanskim zajednicama, obično ne dolazi do sukoba.

Na slici je presjek sadašnje kapelice nad Isusovim grobom. Napravljena je po uzoru na grob u koji je bilo položeno njegovo tijelo. Prva prostorija nakon ulaza u kapelica zove se Kapela anđela, jer su žene tu spoznale da je Isus uskrsnuo. U središtu ove prostorije čuvaju se ostaci kamena koji je zatvarao Isusov grob. Naime, kamen je razbijen 614. godine, nakon invazije Perzijanaca. Sačuvan je samo dio. Iz te prostorije, niski prolaz vodi do mjesta u kojem je Isusov grob.. (izvor: nationalgeographic.com i <https://hrvatskiglasnik.ba>)

Vlasništvo nad čitavom crkvom i dalje je zajedničko - pravoslavno, katoličko i armensko - a za neke je njezine dijelove točno određeno kome pripadaju. Tako je sama kapela s Isusovim grobom zajednička, kao i okrugli prostor oko njega, dok pojedine zajednice imaju vlastite katove galerije uokolo. Glavna lađa crkve iz križarskog doba pripada grčkim pravoslavcima, a oltar svete Marije Magdalene s okolnim prostorom, kao i kapela Ukazanja Mariji pripadaju katolicima. Kalvarija je podijeljena na dva gotovo jednaka dijela, katolički i pravoslavni. Od

dvije kripe, jedna je armenska, a druga, posvećena Nalasku svetoga križa, katolička.

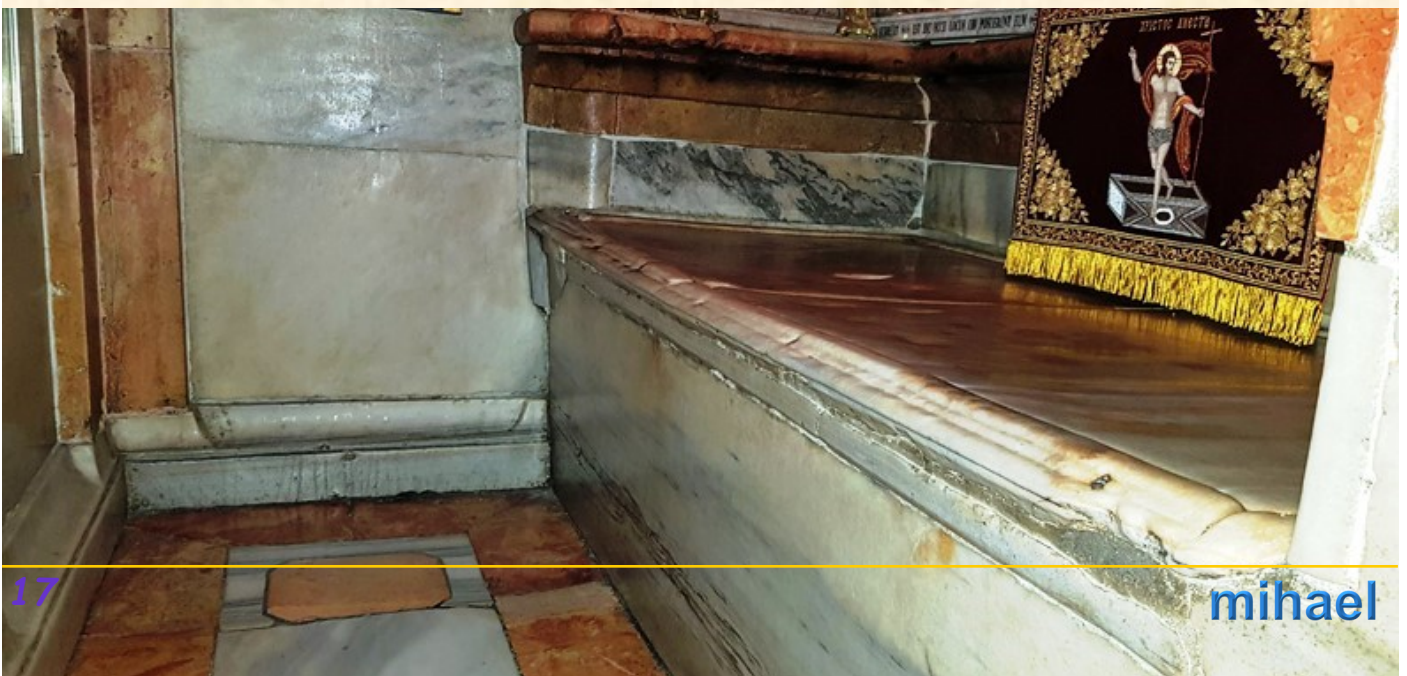
Osim vlasništva, postoje i osobita prava što ih svaka zajednica ima unutar crkve, tako da na prostoru koji je vlasništvo jedne Crkve, neka druga Crkva može imati pravo služiti svoju liturgiju.

Posebni propisi vrijede za veće blagdane, a osobito za korizmu, Veliki tjedan i Uskrs.

Dužnost čuvara Kristova groba obavlja i hrvatski franjevac Siniša Srebrenović.

<https://hr.wikipedia.org/>

Isusov grob, najsvetije kršćansko mjesto. Stijena na kojoj je bilo položeno Isusovo tijelo nalazi se oko 60 cm ispod ove mramorne ploče. Prije nekoliko godina, kada je vršena rekonstrukcija grobne kapelice, mramorna ploča je podignuta i mogla se zakratko vidjeti stijena na kojoj je tri dana ležalo Isusovo mrtvo tijelo. (foto: polis.ba)

Svladavši strah od smrti, mislimo na besmrtnost

Iz *Rasprave o smrtnosti* svetoga Ciprijana, biskupa i mučenika

Treba da imamo na pameti da smo dužni činiti ne svoju nego Božju volju. Tako nas je Gospodin naučio da svaki dan molimo. Stoga, kako li je neumjesno i krivo da mi, koji molimo neka bude Božja volja, ne prihvaćamo odmah njegovu volju čim nas on pozove i uzme s ovog svijeta. Opiremo se i izvlačimo te nas, poput otpornih slugu, treba žalosne i tužne privesti Gospodaru, jer nikako nećemo da spremnom voljom izađemo iz ovih okova svoje privezanosti. Dolazimo k njemu protiv volje, a htjeli bismo da nas nagradi nebeskim nagradama. Što, dakle, molimo i prosimo da dođe kraljevstvo nebesko kad nam se toliko sviđa zemaljsko ropstvo? Čemu učestalo, opet i opet, molimo i prosimo da se pospješi dan kraljevstva ako više želimo i svojskije težimo služiti ovdje đavlu nego ondje kraljevati s Kristom?

Ako svijet mrzi kršćane, čemu voliš onoga tko te mrzi, umjesto da radije ideš za Kristom koji te otkupio i koji te voli? Ivan u svojoj poslanici više i govori te potiče da ne idemo za tjelesnim željama i ne ljubimo svijeta. *Ne ljubite svijeta, ni što je u svijetu. Ako tko ljubi svijet, nema u njemu ljubavi Očeve, jer što god je svjetsko - požuda tijela, i požuda očiju i oholost života - nije od Oca, nego od svijeta. Svijet prolazi i požuda njegova, a tko čini volju Božju, ostaje dovijeka.* Budimo, dakle, braćo ljubljena, neporočnom dušom, čvrstom vjerom, snažnom vrlinom spremni na svaku Božju volju! Svladavši strah od smrti, mislimo na besmrtnost kojoj idemo u susret! Pokažimo se da smo ono što vjerujemo!

Treba, braćo ljubljena, imati na pameti i dobro razmišljati da smo se odrekli svijeta te smo u njemu kao gosti i putnici. Prigrlimo dan koji nas dovodi u naš dom i koji nas izbavlja odavde i oslobađa nas svjetovnih zamki da nas vrati u raj i kraljevstvo. Ta tko ne bi iz tuđine rado odmah pošao u domovinu? A mi svojom domovinom smatramo raj. Ondje nas čeka velik broj milih i dragih; silnom željom nas očekuje velika četa roditelja, braće, djece. Oni su za svoj spas već sigurni, a za naš su još zabrinuti. Doći k njima i u njihov zagrljaj, kolika li će to biti naša zajednička radost! Koliko li je to veselje nebeskoga kraljevstva gdje nema straha od smrti i gdje je vječni život! Kakva li je to vrhunska i vjekovječna sreća!

Ondje je slavni zbor apostola, ondje kliktava četa proroka, nebrojeni narod mučenički, ovjenčan zbog slave i pobjede u boju i muci. Tu su pobjedničke djevice što su snagom uzdržljivosti pokorile požudu tijela i puti. Tu su nagrađeni milosrdnici koji su hraneći i darujući siromahe, izveli djela pravednosti, te, opslužujući Gospodinove zapovijedi, pretvorili zemaljsku baštinu u nebesko blago. K njima, braćo, svom željom hitimo! Neka tu našu misao vidi Bog, neka tu odluku naše duše i vjere pogleda Krist koji će dati to veće nagrade svoje ljubavi onima koji za njim jače čeznu.

Naša je domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista. On će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svome slavnome.

Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi. (Fil 3,20-21; Kol 3,4)

Bernardicu (Bernardette) Soubirous

16. travnja

Sвета Bernardica (Bernardette) Soubirous, francusku mističarka i redovnica rodila se 7. siječnja 1844. u francuskom gradiću Lurdu (Lourdes, departman Hautes-Pyrénées) kao Maria-Bernada Sobirós (na originalnom gaskonjskom okcitanskom jeziku), najstarije dijete siromašnih roditelja, mlinara Françoisa i pralje Louise. Pastirica krhkog zdravlja (bolovala je od astme), kao djevojčica od 14 godina, sakupljajući drva kraj rijeke Gave u Lourdesu, doživjela je 1858. u špilji Massabielle osamnaest ukazanja, u kojima je razgovarala s

Blaženom Djevicom Marijom. Prvo viđenje dogodilo se u četvrtak, 11. veljače 1858., a posljednje 16. srpnja, na blagdan Gospe od Karmela. U šesnaestom ukazanju, 25. ožujka, Marija se predstavila: "Ja sam Bezgrešno Začće".

Bio je to presudan podatak za priznavanje autentičnosti Bernardičinog viđenja. Naime, samo 4 godine ranije, 1854., papa Pio IX. proglasio je dogmu o Marijinom bezgrešnom začću. U ono vrijeme rijetko tko je znao da se u Rimu raspravlja o pitanju bezgrešnog začća. Svim crkvenim istražiteljima bilo je potpuno jasno da neuka i nepismena pastirica nije sama mogla izmisliti niti razumjeti važnost imena koje joj je „draga Gospođa" rekla u viđenju.

Nakon što je Crkva 1862. dopustila hodočašća, Lourdes se razvio u najveće i najposjećenije Marijino svetište. Bernardica je 1866. ušla u samostan Sestara ljubavi i kršćanske pouke u Neversu (Burgundija). Njezin zemaljski život bio je posut mnogim križevima. Hrabro ih je nosila i umrla je sretna. Preminula je na današnji dan, 16. travnja 1879., u Neversu.

Papa Pio XI. proglasio ju je 1925. blaženom, a 1933., na blagdan Bezgrešnog Začća, svetom. Zaštitnica je bolesnika, siromaha, pastirica i pastira, Lourdesa, te mnogih župa i crkava diljem svijeta.

<https://www.velecasnisudac.com/>

NAŠI POKOJNI

LUKA ŽIVKOVIĆ,

PU zagrebačka, 17.travnja 1992.

LUKA ŽIVKOVIĆ,

PU zagrebačka, 17.travnja 1992.

MATIJA KLAIĆ,

PU brodsko - posavska, Slavonski Šamac, 19. travnja 1992.

MILENKO ĆURČIĆ,

PU splitsko - dalmatinska, Split, 21. travnja 1994.

VLADIMIR MATAŠIN,

PU zagrebačka, 21.travnja 1995.

POČIVALI U MIRU!